

На основі результатів дослідження С. Рашидовою з'ясовано, що вихованню почуття патріотизму школярів засобами традиційного народного мистецтва Донбасу сприяють: збереження музеями і центрами народної творчості матеріальної та духовної культури регіону і традиційних видів народного мистецтва, популяризація культурно-художніх традицій серед школярів у тісній взаємодії зі школами; активне залучення школярів до культурно-художньої спадщини народу Донбасу через цілеспрямовану, систематичну взаємодію шкіл та позашкільних закладів; включення школярів до пошуково-дослідницької діяльності по вивченню традиційного народного мистецтва Донбасу, пробудження інтересу до художніх творів народних митців, творчої самореалізації у різних видах традиційного народного мистецтва. У результаті дослідницею були використані такі організаційно-педагогічні форми, як зустрічі з майстрами, народними умільцями, з представниками мистецтва, фольклорними колективами; відвідування виставок творів народного мистецтва, організованих центрами народної творчості; проведення занять у шкільному музеї-світлиці; виготовлення виробів власноруч; літературна вітальня; конференція; екскурсія; фольклорні свята; ярмарки та інше. Методами виховання почуття патріотизму школярів засобами традиційного народного мистецтва є: метод емоційної драматургії, катарсичного ефекту, естетичного занурення у світ народного мистецтва, метод спільного милування творами народного мистецтва. Такі форми і методи, на її думку, сприяють особливій емоційній насиченості занять, стимулюють емоційно-вольову сферу школярів і сприяють формуванню почуття причетності до мудрості, таланту і художніх надбань свого народу, тобто сприяють досягненню головної мети патріотичного виховання.

В. Сухомлинський вважав, що «формування громадянської свідомості, громадянських переконань, поглядів, відносин до явищ життя й людям - це стрижень морального виховання» [3]. Під громадянськістю педагог розумів «корінь переконань, думок, почуттів, учинків людини» [4]. В. Сухомлинський вперше заговорив про формування педагогічної культури в родині, обумовленій наявністю необхідних психолого-педагогічних знань і виховних умінь у батьків. Він визначив шляхи формування такої культури через створення певної системи. Так само, як і К. Ушинський, В. Сухомлинський не відокремлював шкільне виховання від сімейного, докладаючи багато зусиль, щоб зблизити родину і школу.

Література:

1. Петронговський Р. Р. Формування патріотизму старшокласників у позанавчальній виховній діяльності: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання. Київ, 2002. 20 с.
2. Рашидова С. С. Виховання почуття патріотизму старшокласників на культурно-художніх традиціях Донбасу: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання. Луганськ, 2007. 21 с.
3. Сухомлинский В. А. Воспитание гражданина. *Воспитание школьников*. № 1. 1966. С. 6 - 10.
4. Сухомлинский В. А. Павлышская средняя школа. Обобщение опыта учебно-воспитательной работы сельской средней школы. М.: Просвещение, 1969. 400 с.

Варнавська Інна В'ячеславівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

РОЛЬ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НАПРЯМУ “ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ”

Неможливо уявити сучасне життя без бурхливого розвитку технологій, активного обміну інформації і комунікацією у суспільстві. Інформаційні технології, новітні засоби спілкування, програмне забезпечення потребують від фахівців будь-якого напрямку якісної професійної мовної підготовки. Майбутнім спеціалістам знання професійної мови надає значні переваги під час здійснення контролю за якістю і безпекою продукції, в органах санітарно-епідеміологічного та екологічного контролю, в центрах

стандартизації, метрології і сертифікації продукції, а також у виробничих, контрольно-аналітичних лабораторіях, в органах державного управління і громадських організаціях.

Отже, соціально-економічні зміни потребують підвищення вимог щодо готовності до професійного спілкування фахівців різного профілю. Якість підготовки майбутніх спеціалістів із різних дисциплін і становлення основ професіоналізму в процесі комунікації суттєво зростає у зв'язку з глобалізацією в Україні. Для кожного фахівця певної галузі необхідні вміння і навички досконалого володіння літературно грамотної та унормованої державної мови.

Знання і використання сучасної української мови було і є важливим аспектом успіху більшості професійних напрямів. Результативність комунікації залежить від того, наскільки фахівець володіє ораторським мистецтвом. Адже уміння доносити інформацію – найважливіша складова професіоналізму людини, особливо фахівця у галузі харчової промисловості, тому знання мовних аспектів є достатньо актуальними. Проблема формування комунікативних умінь і здібностей відображена в роботах науковців: Г.Берегова, Л.Буева, М.Каган, О.Леонтьєв, М.Пентилок. Теоретичним і практичним питанням спілкування та ораторського мистецтва присвячували наукові праці такі дослідники, як Дейл Карнегі, Олійник О., Дудукіна А. та інші. Мета роботи полягає у з'ясуванні ролі ораторського мистецтва в професійній діяльності майбутнього фахівця напряму «Харчові технології».

Харчування – це невід'ємна складова життя, яка необхідна для існування людини. Цій сфері завжди приділялася найбільша увага, а фахівці організації харчування і виробництва харчових продуктів завжди мали і матимуть високий соціальний статус. Інженер-технолог харчового виробництва (продуктів харчування) здійснює контроль дотримання послідовності й якості операцій, що складають процес приготування продуктів. Він розробляє і вдосконалює процеси виробництва, контролює ефективність організації праці й вирішує виробничі проблеми. Це все фахівець обов'язково виконує за допомогою мови, дотримуючись усіх аспектів комунікації.

Ораторське мистецтво впливає на компетентність майбутнього фахівця, тому що є комплексом знань, умінь і навичок комунікатора щодо підготовки й проголошення переконливої промови. Цією майстерністю можна оволодіти, навіть якщо у людини відсутні особливі схильності. Майбутні випускники спеціальності «Харчові технології» можуть працювати на підприємствах хлібопекарського виробництва, виробництва молочних або м'ясних продуктів, виробництва виробів з риби та морепродуктів, виробництва цукру і кондитерських виробів тощо, тому уміння говорити чітко, образно і переконливо може вирішувати успіх справи, а нерідко і визначати кар'єру оратора, його майбутнє. Недостатня комунікативна підготовка, нездатність організувати фахове спілкування, відсутність певних умінь і навичок професійного спілкування знижують можливість успішного працевлаштування майбутнього спеціаліста.

Оволодіння студентами професійним спілкуванням здійснюється за умов індивідуально-особистісного засвоєння відповідних знань і умінь. Такий підхід до організації підготовки майбутніх спеціалістів передбачає формування в них відповідних соціально-необхідних якостей: самосвідомість, світогляд, самостійність. Це, у свою чергу, сприяє професійній самореалізації, умінню проявити їх [2]. Проаналізувавши наукову і навчальну риторику, варто зазначити, що основними методами досягнення ораторської майстерності є критичний аналіз зразків написаних текстів промов, наслідування окремих елементів і структури та композиції промов, побудова власних текстів виступів за зразками класичних промов.

Сучасний фахівець харчової промисловості повинен бути ерудованим, важливою ознакою якої є широке оперування літературною мовою, особливо елементами фахової лексики. У багатьох випадках рівень мовленнєвої культури людини обумовлює успішність її професійної діяльності та може розглядатися як індикатор здібностей до професії.

Виявляючи основні фактори, що впливають на ефективність володіння фахом, студенти назвали майстерність викладання дисциплін, самостійну роботу зі спеціальною літературою, зустрічі з провідними спеціалістами фаху, практику на підприємствах, спілкування зі студентами та спеціалістами із інших країн, психологічну потребу та готовність самого студента до оволодіння фахом. Усі ці фактори охоплювали власне спілкування або його як органічну складову навчального процесу [2].

Неможливо виконувати будь-який вид діяльності без знання й розуміння особливостей спілкування і механізмів впливу однієї людини на іншу. Адже ця діяльність потребує використання знань ораторського мистецтва для впливу як на людей, так і для здійснення більш загальних цілей. Ораторське мистецтво – це трибуна

для висококваліфікованого фахівця, засіб його впливу на аудиторію. Вища освіта скерована на формування фахової культури, важливими складовими якої є мовна компетентність та комунікативна досконалість. Здобуття вищої освіти передбачає необхідність опанування поняттєвою сферою обраної спеціальності [3].

Безперечно, найбільш доцільним для формування мовленнєвої фахової компетенції на основі науково-професійної термінології є використання текстів зі спеціальності – невеликих за обсягом, доступних за змістом, насичених вузькогалузевими термінами напряму «Харчові технології» і граматичними конструкціями, характерними для мови майбутнього фахівця.

Професійними мовцями стають у процесі вивчення й усвідомлення актів породження висловлювання, механізмів виникнення твору, тих чинників, які впливають на мовця під час мовлення. Спеціальні знання і вміння повинні використовуватися для організації власного мовлення й мовлення інших. Адже вони входять у професіограму фахівця й визначають рівень його професіоналізму [4].

Недостатність же риторичної культури помітно знижує рейтинг спеціаліста, позбавляючи його професійної перспективи, бо знання з риторики як лінгвокультурологічної науки й мистецтва, безперечно, становить фундамент освіченості та професіоналізму [3].

За допомогою риторики майбутні фахівці-технологи обов'язково навчаться грамотно й уміло будувати свій виступ перед аудиторією, що в свою чергу допоможе їм досягти успіху в професійній сфері. Адже загальна практика оволодіння професійною ораторською майстерністю поступово стає невід'ємною складовою підготовки фахівців практично будь-якого виробничого профілю. Тому вважаємо, що при підготовці спеціалістів переробної та харчової промисловості курс риторики повинен бути обов'язковим.

Література

1. Берегова Г.Д. Духовно-енергетична сутність слова [Електронний ресурс] / Г.Д.Берегова // Гілея: науковий вісник. – 2013. – №76. – С.101-105. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_76_36
2. Жуковська Л.М. Професійне спілкування в діяльності фахівця-аграрника [Електронний ресурс] / Л.М.Жуковська. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/.../11jlm.pdf
3. Дем'янюк А. Мовна і мовленнєва компетентність як невід'ємна складова й обов'язкова ознака освіченості та професіоналізму / А. Дем'янюк // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: Зб. наукових праць. – Вип. 18. – К., 2009. – 174 с.
4. Різун В.В. Теорія масової комунікації / В.В. Різун. – К.: Просвіта, 2008. – 260 с.

Вісикайло Т.В.,

к. п. н., викладач Харківського художнього училища

ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО НАТУРИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА НАБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОСТІ МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ З ХУДОЖНЬО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

На сьогодні мистецька освіта в Україні спрямована на формування високопрофесійного художника-педагога, здатного до самостійного творчого мислення, генерування оригінальних ідей з метою підвищення якості художньої освіти і вдосконалення навчально-виховного процесу в цілому. Все більшої актуальності набуває не стільки накопичення професійних знань і умінь з образотворчості й методики викладання, скільки здатність до самостійного осмислення навчальної інформації, пошуку шляхів її раціонального використання у конкретних ситуаціях, пов'язаних як з образотворчою, так і викладацькою діяльністю.

Вагому роль у професійному становленні фахівця з художньо-педагогічної освіти відіграє саме робота на натурі, яка завжди була джерелом натхнення як для майстрів минулого, так і сучасних митців. Отже, образотворча діяльність на натурі порушує низку питань, пов'язаних насамперед з формуванням грамотного підходу до природи, її творчим осмисленням та втіленням на картинній площині графічними та живописними засобами.

Щорічні перегляди: семестрові та з пленерної практики, що проходять у середніх і вищих художньо-педагогічних закладах, засвідчують нерозуміння творчою молоддю особливостей роботи на натурі, що